

2019

**Meldcode huiselijk geweld en
kindermishandeling**

Daniella Wentholt
Systeembeheer
31-10-2019

Inhoud

Inleiding.....	2
Waarom een meldcode?	2
De meldcode.....	2
Bronvermeldingen	5
Bijlage 1 De leerling betrekken.....	6
Bijlage 2 In gesprek met de leerling.....	8

- **Inleiding**

Op 't Kendelke wordt al enkele jaren met een Meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling gewerkt. In de Meldcode staan de stappen beschreven die genomen dienen te worden bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Per 1 januari 2019 zal een verbeterde en aangescherpte meldcode in werking treden. Onderdeel hiervan is het Afwegingskader (om wel of niet te melden). In dit document wordt de Meldcode en het afwegingskader verder uitgewerkt, zoals wij deze binnen 't Kendelke toepassen.

- **Waarom een meldcode?**

Kinderen hebben het recht veilig op te groeien. Echter voor niet alle kinderen is dit recht een gegeven. Kindermishandeling of huiselijk geweld is vaak niet een eenmalig iets, maar kinderen kunnen jarenlang opgroeien in een onveilige (thuis)situatie. De meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling is opgesteld om, als professional, volgens een stappenplan te kunnen signaleren en melden bij 'Veilig Thuis'. In dit stappenplan staat uitgewerkt wie wat waar en wanneer doet, bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Tevens staat het recht van het kind op het hebben van een eigen mening en/of gehoord te worden verwerkt.

- **De meldcode**

De meldcode bestaat uit een vijftal stappen en 2 afwegingen die doorlopen dienen te worden. Zie de figuur hieronder.

Figuur 1: Meldcode met afwegingskader

Stap 1 In kaart brengen signalen

Als leerkracht signaleer je veel gedurende de dag. Opvallende signalen worden genoteerd in 'Eduscope', het leerlingvolgsysteem, onder kindgegevens. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Denk hierbij aan de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden.

Beschrijf je signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de directie.

Stap 2 Overleg

Overleg de gesignaleerde zorgen met de intern begeleider (en/ of andere collega) en evt. Veilig Thuis:

Veilig Thuis Noord-Midden Limburg
Prinsenstraat 4
5913 ST Venlo
tel. 088-0072975

Stap 3 Gesprek met de leerling en/ of de ouder

Van belang is de leerling, wanneer mogelijk te betrekken in het proces. Wat is de mening van de leerling? Bespreek samen met IB-er en directeur de signalen met de leerling (en de ouder). Zie voor tips bijlage 1 en 2.

Het gesprek is in ieder geval als volgt opgebouwd:

- Leg het doel uit van het gesprek;
- Beschrijf de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan;
- Nodig uit om een reactie hierop te geven;
- Kom pas na deze reactie zonedig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen.

Het doen van een melding zonder dat de signalen met de ouders (en de leerling) zijn besproken is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, die van de leerkracht en/ of onderwijsassistent, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling door dit gesprek het contact met je zal verbreken.

Stap 4 Wegen Huiselijk geweld en/of Kindermishandeling en stap 5 Beslissen aan de hand van het Afwegingskader staan in onderstaande figuur verder uitgewerkt.

1. Vermoeden wegen

- Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en
- A: Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten.
- B: Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte. Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

- Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (directie, intern begeleider en leerkracht) in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:
- A: **NEE** -> ga verder naar afweging 3
- B: **JA of twijfel** -> direct telefonisch (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

- Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?
- A: **NEE** -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder
- B: **JA** -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

- Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?
- A: **NEE** -> melden bij Veilig Thuis
- B: **JA** -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
- Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

- Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?
- A: **NEE** -> melden bij Veilig Thuis
- B: **JA** -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.

Bronvermeldingen

Augeo. (sd). *Afwegingskader meldcode, onderwijs en leerplicht/ RMC.*

Geurts, E. H. (2018). *Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.* Ministerie van VWS.

Mariëlle Dekker en Edith Geurts, I. H. (2017). *Basisdocument het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.* Den Haag: www.rijksoverheid.nl.

Bijlage 1 De leerling betrekken

Het is belangrijk dat je als professional de leerling betreft bij de beslissingen die je neemt. Als je naar de leerling luistert, weet je beter wat je moet doen. Voor de leerling is dat belangrijk, omdat het zich gehoord voelt. Dat helpt bij het herstellen van de vervelende ervaringen.

Hoe betrek je als professional de leerlingen:

10 Punten Checklist voor Professionals

1. *Handel in het belang van de leerling*
Leerlingen hebben er recht op dat professionals in hun belang handelen. Dat kan alleen als een leerling betrokken wordt bij belangrijke beslissingen die over hem of haar gaan. Dat staat ook in het *Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind*.
2. *Geef informatie*
Leerlingen hebben recht op informatie over het proces. Een professional moet duidelijk aan leerlingen vertellen wat er precies gaat gebeuren en waarom hij of zij iets doet. Vaak wordt gedacht dat leerlingen dat niet snappen, maar dat klopt niet. Het is juist geruststellend als ze weten wat er gaat gebeuren en waarom iets wordt besloten. Pas dan gaat een leerling een professional vertrouwen.
3. *Veilig opgroeien is normaal*
Leerlingen moeten weten dat ze recht hebben om veilig op te groeien. Het is belangrijk dat de professional aan de leerling vertelt dat het niet aan hem ligt. Bijvoorbeeld doordat hij hoort dat het niet normaal is dat kinderen thuis mishandeld of verwaarloosd worden. En dat alle kinderen het recht hebben op een prettige situatie thuis.
4. *Betrek leerlingen*
Leerlingen moeten weten dat ze er bij beslissingen die voor hen belangrijk zijn, voor kunnen kiezen om betrokken te worden. Het is belangrijk dat een professional de leerling vertelt dat hij of zij de mogelijkheid heeft om mee te doen in het proces. Dat kan op verschillende momenten. Direct vanaf het begin, maar ook later. De professional moet in de gaten houden dat hij of zij dit telkens aan een leerling voorlegt.
5. *Luister*
Leerlingen hebben het recht dat er naar hen geluisterd wordt. De professional moet naar de leerlingen luisteren en – als ze niet vanzelf met hun verhaal komen – naar hun mening vragen. Dat geldt voor elke belangrijke beslissing die wordt genomen. Vaak is het zo dat leerlingen het moeilijk vinden om te zeggen wat ze ergens van vinden. Daar moet je dus naar vragen, want het is belangrijk dat een leerling alles kan zeggen wat hij wil.
6. *De mening van de leerling telt*
De leerling moet weten op welke manier met zijn mening wordt omgegaan. De professional moet niet alleen luisteren, maar ook de oplossingen

en wensen van de leerling meenemen in de besluiten die worden genomen. Natuurlijk hoeven niet alle meningen van leerlingen te worden overgenomen. Maar als dat niet gebeurt, moet je wel uitleggen waarom dat zo is.

7. *De mening van de leerling mag anders zijn*

Leerlingen hebben het recht te laten weten dat ze het ergens niet mee eens zijn. Daarvoor is wel nodig dat de professional dat heel duidelijk van te voren aangeeft. Anders denkt een leerling dat hij alles moet accepteren, terwijl dat helemaal niet zo is. Je neemt de leerling pas serieus als je ruimte geeft voor een andere mening, ook al hoeft die niet te worden overgenomen.

8. *Hou de leerling op de hoogte*

De leerling heeft het recht te weten wat er gebeurt nadat het vanuit zichzelf heeft verteld over onveiligheid thuis (disclosure). In dat soort gevallen moet er direct contact zijn met Veilig Thuis om te kijken wat er moet worden gedaan. Leerlingen kunnen enorm schrikken als er van alles in werking wordt gezet en ze er niets van weten.

9. *Blijf steunen*

Een leerling heeft steun van de professional nodig. De meldcode stopt niet bij een melding. Zo lang professionals zelf contact hebben met leerlingen, moeten zij steun bieden en helpen de stress te verminderen.

10. *Voer een goed gesprek*

Bijlage 2 In gesprek met de leerling

Kinderen vinden het belangrijk dat jij als professional oprechte interesse in hen toont, naar hen luistert en hun mening in overweging neemt. Hoe stel je je op en welke vragen stel je?

Dit is belangrijk voor leerlingen

- Wees oprecht geïnteresseerd in de leerling.
- Neem de leerling serieus.
- Laat de leerling meedenken met jou over beslissingen.
- Geef uitleg over het verloop van het proces.
- Blijf in contact, ook als er geen probleem is.

Oprechte interesse toon je door vragen/ opmerkingen, als:

- 'Als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestrest?'
- 'Hoe was je dag vandaag?'
- 'Je vertelde dat het beter gaat thuis/je je beter voelt. Ik ben blij voor je!'
- 'Ik weet/zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je'
- Compliment geven over een tekening/een nieuwe broek/een talent/iets anders

Één eerste indruk

Leerlingen scannen je in een paar tellen. Een eerste indruk kan maar één keer gemaakt worden. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat open en eerlijk. De leerling kan dat scheiden van de "scan" die hij/zij gemaakt heeft. Het is belangrijk voor de leerling het gevoel te krijgen dat hij of zij ertoe doet. Zeg bijvoorbeeld: "Wauw, ik ben onder de indruk hoe jij jouw verhaal vertelt. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen!".

Mishandelde leerlingen willen een uitnodigende en aandachtige houding: zij praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt.

Praktische tips voor een gesprek met kinderen:

- Vind het gesprek met deze leerling de moeite waard!
- Ga apart met de leerling in gesprek. Je kunt al vanaf heel jonge leeftijd met een mishandeld of verwaarloosd kind over zijn of haar problemen praten.
- Praat met de leerling in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken. Probeer schuin naast de leerling te zitten, zodat je hem of haar niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken.
- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend.
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als de leerling iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je wilt ook dat de leerling je verbetert als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.

- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef de leerling de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
- Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan". Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor de leerling dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel de leerling nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Leerlingen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
- Geef de leerling een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. De leerling mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
- Schend het vertrouwen van de leerling niet. Doe niks zonder de leerling te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét de leerling, informeer de leerling, betrek de leerling.

Deze pagina is een uittreksel van Bijlage I uit de Handreiking - Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.